

Πέμπτη, 22 Μαΐου 2008
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A1.1 Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Ο ιστοριογράφος Κωνσταντίνος Παπαρηγόπουλος θεμελίωσε την πολιτιστική συνέχεια του ελληνικού έθνους με αδιάσειστο επιχείρημα την αδιάλειπτη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού.
- β. Η Ιερή Συμμαχία αποσκοπούσε στην προώθηση των φιλελεύθερων και εθνικών κινημάτων.
- γ. Το Νεοτουρκικό Κίνημα του 1908 υποσχέθηκε στους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ισονομία, ισοπολιτεία και ευρύτατο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα.
- δ. Στις 25 Μαρτίου 1924 ανακηρύχτηκε από τη Βουλή, με πρωτοβουλία κυρίως του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, η αβασίλευτη δημοκρατία.
- ε. Ο φιλελεύθερος ηγέτης Καβούρ κατόρθωσε να ενοποιήσει τη Γερμανία.

[Μονάδες 10]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Δόγμα Μονρόε
- β. Αρχή της δεδηλωμένης
- γ. Εξαρχία

[Μονάδες 15]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Δόγμα Μονροέ: σελ.13 «Κατά τον 19^ο αιώνα...Δόγμα Μονροέ» (Μπορεί να αναφερθεί από τους μαθητές και η πρώτη περίοδος της παραγράφου από: «Ένα από τα πρώτα...19^ο αιώνα»)

β. Αρχή της δεδηλωμένης: (από το γλωσσάριο, σελ. 241) :Θεμελιώδης αρχή λειτουργίας του κοινοβουλευτικού συστήματος, την οποία εισήγαγε στην Ελλάδα ο Χ.Τρικούπης (1875) και (από το σχολικό βιβλίο σελ. 36- 37) :Μετά την ψήφιση του νέου Συντάγματος και την έλευση του νέου ηγεμόνα της χώρας, Γεωργίου Α' των Γλυξβούργων της Δανίας, χρειάστηκαν οι πολιτικοί αγώνες του πρώτου μεγάλου κοινοβουλευτικού άνδρα της χώρας, του Χαρίλαου Τρικούπη, ο οποίος υποχρέωσε τον Γεώργιο να αποδεχτεί επίσημα ότι θα έδινε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον αρχηγό του κόμματος που είχε τη «δεδηλωμένη εμπιστοσύνη» του κοινοβουλίου. Η αποδοχή της αρχής της δεδηλωμένης αφενός υποχρέωσε τον ανώτατο άρχοντα να σέβεται τη λαϊκή ετυμηγορία και συνεπώς τη λαϊκή κυριαρχία και αφετέρου συνέβαλε, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, στην ανάπτυξη των εκλογικών πολιτικών σχηματισμών που διαχειρίζονταν έως τότε την εξουσία σε πολιτικά κόμματα με σταθερές αρχές και προγράμματα.

γ. Εξαρχία:σελ. 63 «Οι Βούλγαροι του Πατριαρχείου

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Η Επανάσταση του 1821 ήταν προϊόν εθνικού κινήματος. Ποια ήταν τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος;

[Μονάδες 10]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σελ. 16 «Η Επανάσταση του 1821...το εθνικό κίνημα των Ελλήνων»

«Το ελληνικό εθνικό κίνημα...της λαϊκής κυριαρχίας»

Α.2.2. Τι προέβλεπε η συνθήκη Ειρήνης του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) και σε ποιες διπλωματικές ενέργειες προέβη η Ελλάδα προκειμένου να εξασφαλίσει τη συνεργασία της Ρουμανίας για την υπογραφή της συνθήκης;

[Μονάδες 16]

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σελ.73 «Η ομώνυμη συνθήκη ειρήνης...ελληνορουμανικές σχέσεις»

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. Στο Κίνημα της «Εθνικής Άμυνας» (16/29 Αυγούστου 1916) και στη στάση που τήρησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε αυτό.

Μονάδες 15

β. Στα «Νοεμβριανά».

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Βενιζέλος, απογοητευμένος από την εμμονή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην ουδετερότητα, έρχεται σε συνεννοήσεις με τον ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και τον στρατηγό Δαγκλή για τη στάση που πρέπει να τηρήσουν. Κατόπιν, [...] φεύγουν οι δύο πρώτοι (ακολουθεί ύστερ' από λίγες ημέρες και ο Δαγκλής) για τα Χανιά της Κρήτης και εκεί σχηματίζουν την προσωρινή κυβέρνηση της χώρας (τη γνωστή Τριανδρία) στην οποία προσχωρεί η Επιτροπή Εθνικής Αμύνης Θεσσαλονίκης. Ο διχασμός του ελληνικού κράτους και του έθνους σε δύο χωριστές παρατάξεις με όλα τα προβλεπόμενα ολέθρια αποτελέσματα έχει συντελεστεί.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου [...] ο Βενιζέλος αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη. Τη διακυβέρνηση της χώρας αναλαμβάνει η τριανδρία Βενιζέλου-Κουντουριώτη- Δαγκλή.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 356

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Σελ. 84 « Στα 16/29 Αυγούστου 1916...της Συνεννόησης»

[Ως εισαγωγή στην απάντηση θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι δύο παράγραφοι του σχολικού βιβλίου σελ. 82-83 «Οι εκλογές Δεκεμβρίου 1915...Επιτροπή Εθνικής Άμυνας», που αναφέρονται στην παρουσία αγγλικών και γαλλικών στρατευμάτων στη Θεσσαλονίκη και στη σύσταση της Επιτροπής Εθνικής Άμυνας.]

Οι πληροφορίες της ιστορικής αφήγησης, επιβεβαιώνονται από το απόσπασμα που δίνεται, στο οποίο αναφέρεται η συνεχιζόμενη απογοήτευση του Βενιζέλου από τη στάση ουδετερότητας του βασιλιά Κωνσταντίνου. Στη συνέχεια επισημαίνεται **επιπλέον** ότι συνεργαζόμενος ο Βενιζέλος με τον ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και τον στρατηγό Δαγκλή αναχωρούν για τα Χανιά της Κρήτης, όπου και σχηματίζουν την προσωρινή κυβέρνηση της χώρας, στην οποία ενσωματώνεται και η Επιτροπή Εθνικής Αμύνης Θεσσαλονίκης, οπότε, σύμφωνα με το απόσπασμα, ολοκληρώνεται ο διχασμός της χώρας σε δύο παρατάξεις. Αργότερα στα τέλη Σεπτεμβρίου 1916 η τριανδρία Βενιζέλου-Κουντουριώτη-Δαγκλή ασκεί τη διακυβέρνηση της χώρας από τη Θεσσαλονίκη.

β. σελ.84 «Η απουσία, ωστόσο...και την εκθρόνισή του»

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφέρετε τις συνθήκες υπό τις οποίες εκδηλώθηκε η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία κατά τον 19ο αιώνα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στα 1851, στη Μεγάλη Βρετανία δέκα πόλεις ξεπερνούν τις 100.000 κατοίκους [...]. Το Λονδίνο φτάνει τα 2,3 εκατομμύρια [...]. Το Μάντσεστερ ξεπερνά τις 400.000 κατοίκους, η Γλασκόβη τις 300.000 και το Μπίρμινχαμ τις 200.000.

Το Μάντσεστερ αναδεικνύεται στην πρώτη πόλη της βαμβακοβιομηχανίας:

Στα 1835, η περιοχή του Μάντσεστερ [...] συγκεντρώνει το 80% των εργατών της βαμβακοβιομηχανίας και στα 1846, το 85%. Η πόλη αυτή διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα. Βρίσκεται κοντά στο Λίβερπουλ, απ' όπου γίνονται οι εισαγωγές του βαμβακιού. Επιπλέον περιβάλλεται [...] από ένα πλούσιο κοιτάσμα άνθρακα, που εκτείνεται από το Ορμσκικ μέχρι το Μπάρι και το Άστον. Η ανθρακοπαραγωγή δεν υπολογίζεται εύκολα, αλλά οπωσδήποτε ξεπερνά κατά πολύ τις επτακόσιες έως εννιακόσιες χιλιάδες τόνους, που καταναλώνει μόνον η πόλη του Μάντσεστερ.

[...]

Η Μεγάλη Βρετανία δεν διαθέτει μόνον την πιο ανεπτυγμένη οικονομία. Επιπλέον, όλη η διαδικασία ανάπτυξης συνδέθηκε εξαρχής με την αποικιοκρατική επέκταση και το θαλάσσιο εμπόριο. Ήδη υιοθετεί τη λογική της εξειδίκευσης και του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας, που προκύπτει από την ίδια τη δομή των εξαγωγών της και τη διάρθρωση, προπάντων, των εισαγωγών της.

Η προώθηση των εξαγωγών, στα πλαίσια της βρετανικής οικονομίας σημειώνει γιγάντια άλματα. Κατά τις δεκαετίες του 1820 και 1830, εξάγει το ένα πέμπτο της παραγωγής της, στα 1851 ξεπερνά το ένα τέταρτο, στα 1861 το ένα τρίτο, στα 1871 τα δύο πέμπτα.

Michel Beaud, *Ιστορία του Καπιταλισμού από το 1500 ως σήμερα*, μετ. Μ. Βερέττας, εκδ. Μαλλιάρης Παιδεία, Αθήνα 1987, σσ. 142-143, 158

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σελ.41-42 « Ο λόγος για τον οποίο οι επαναστατικές...λειτουργίες της αγοράς»

Η πόλη του Μάντσεστερ στην οποία γίνεται αναφορά στο πρώτο τμήμα του παραθέματος, συγκεντρώνει πολλά από τα χαρακτηριστικά που επέτρεψαν την οργάνωση της βιομηχανικής παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, αυξημένο αριθμό εργατών (80% το 1835, 85% το 1846) στον νευραλγικό τομέα της βαμβακοβιομηχανίας για την Αγγλία, καλή συγκοινωνία, επειδή βρίσκεται κοντά στο Λίβερπουλ, από όπου εισάγεται το βαμβάκι, και τέλος, περιβάλλεται από κοιτάσματα άνθρακα. Η

ανθρακοπαραγωγή της περιοχής μάλιστα είναι τόσο αυξημένη, ώστε καλύπτει ανάγκες και άλλων περιοχών.

Στο δεύτερο τμήμα του παραθέματος που αναφέρεται γενικά στη Μεγάλη Βρετανία, παρουσιάζεται η σημασία της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, που αποτελούσε το κατεξοχήν καπιταλιστικό κράτος της εποχής. Η ανάπτυξη βασιζόταν στην αποικιοκρατική εξάπλωση και στο θαλάσσιο εμπόριο, όπως αναφέρεται και στο σχολικό βιβλίο, στην εξειδίκευση, τον διεθνή καταμερισμό της εργασίας και στη δομή των εισαγωγών και των εξαγωγών. Με ποσοτικά στοιχεία εξέλιξης των εξαγωγών επιβεβαιώνεται η αύξηση τους (δεκαετίες 1820 και 1830: 1/5 της παραγωγής, 1851: ξεπερνά το 1/4, 1861: ξεπερνά το 1/3, 1875: ξεπερνά τα 2/5)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολόγηση Ομάδας Α': Τα θέματα κρίνονται προσιτά στον καλά προετοιμασμένο μαθητή. Ήταν σαφώς διατυπωμένα, χωρίς δυσκολίες κατανόησης, με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του βιβλίου.

Αξιολόγηση Ομάδας Β': Το θέμα Β2 απαιτεί καλή κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου, την ανάκληση και σύνθεση γνώσεων και την αξιοποίηση της κριτικής ικανότητας των μαθητών. Και στα δύο θέματα ο μαθητής οφείλει να τεκμηριώσει την απάντησή του αξιοποιώντας και τις πληροφορίες των παραθεμάτων που δίνονται.

Συνολική αξιολόγηση: Τα θέματα είναι προσιτά για το διαβασμένο μαθητή. Ωστόσο, το Θέμα Β2 απαιτεί σχολαστική μελέτη του βιβλίου και κριτική ικανότητα, αποδεικνύοντας ότι η συστηματική εξάσκηση στην απάντηση πηγών αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση ενός άριστου βαθμού.

Τα θέματα προέρχονται μόνο από το πρώτο μισό του βιβλίου (έως σελ.101, ενώ η εξεταστέα ύλη καλύπτει σχεδόν το σύνολο των 231 σελίδων του βιβλίου). Το στοιχείο αυτό διευκολύνει τους μαθητές που είχαν επιλέξει το μάθημα και είχαν επιβαρυνθεί από τη μεγάλη έκταση της ύλης.

